

Opmandskendelse

i faglig voldgiftssag 2015.0021

Blik- og Rørarbejderforbundet
(advokat Kim Bøg Brandt)

mod

TEKNIQ
for

Enco A/S VVS

(advokat Susanne Oldenburg)

Afsagt den 25. juni 2015.

Tvisten drejer sig om rækkevidden af arbejdsgiverens forpligtelser til at orientere tillidsrepræsentanten i forbindelse med ophør af lærlingeforhold.

Påstande

Klager har nedlagt følgende påstand: Indklagede tilpligtes at anerkende, at tillidsrepræsentantens skal orienteres inden opsigelse af en lærling.

Indklagede har nedlagt påstand om frifindelse.

Sagens behandling

Sagen er behandlet skriftligt med højesteretsdommer Jon Stokholm som ene voldgiftsdommer og uden deltagelse af partsudpegede medlemmer.

Den konkrete sag

5. marts 2014 blev der indgået ”meddelelse” til erhvervsskolen om ophævelse af uddannelsesaftale mellem Enco A/S VVS og eleven A. Ifølge punkt 2 var uddannelsesaftalen ophævet

med virkning fra 5. marts 2014. Det var anført, at ophævelsen fandt sted efter prøvetiden efter gensidig aftale. Ophævelsen skete efter at lærlingen og erhvervsskolen Nordsjælland, hvor han var tilknyttet, havde været i dialog om et specialeskifte for ham.

12. april 2013 blev der afholdt lokal forhandling mellem Enco og Blik- og Rørarbejderforbundet. I protokollatet er som ”Resultat” anført:

”Enco tilbyder at hvis lærlinge opsiges orienteres tillidsmanden inden opsigelsen, så tillidsmanden kan nå at tale med lærlingen inden. Tillidsmanden fastholder at punkt 27 stk. 3 ikke er overholdt og fastholder at ophævelsen er ugyldig. Enighed kunne ikke opnås. Sagen videreføres.”

23. april 2014 afholdtes organisationsmøde mellem Blik- og Rørarbejderforbundet og Tekniq. I referatet er anført følgende:

”Parterne vendte sagen.

Der kunne ikke opnås enighed om, hvorvidt den pågældende ophævelse af uddannelses-aftale var omfattet af VVS-overenskomstens punkt 27, stk. 3.

Forbundet forbeholdt sig at videreføre sagen fagretligt.”

Sagen blev herefter indbragt for nærværende faglige voldgiftsret.

Overenskomstgrundlag

VVS-Overenskomsten indeholder i punkt 27 bl.a. følgende bestemmelser:

”Punkt 27 – Samarbejde og information

...

Stk. 1: Tillidsmandsinstitutionen

Formålet med tillidsmandsinstitutionen er at varetage de ansattes interesser, hvad angår indtjening, arbejdsforhold, beskæftigelse og uddannelse. Samt at tilgodese virksomhedens produktions- og virkeområder.

Såvel tillidsmand som virksomhedens repræsentant skal være udstyret med forhandlingsmandat til at indgå aftaler inden for virksomhedens områder og ved lokalforhandlinger.

..

Stk. 3: Orientering om afskedigelser

Tillidsmanden skal ved forestående afskedigelser holdes orienteret. Orienteringen skal senest foregå ved opsigelsen. Tillidsmanden har påtaleret ved eventuelle urimeligheder ved ansættelser og afskedigelser.

I forbindelse med flytning af en medarbejder mellem to afdelinger i samme virksomhed, skal der gives orientering herom til tillidsmændene i begge afdelinger.”

Frem til 2010 var løn- og arbejdsforhold for lærlinge på VVS-området adskilt fra VVS-Overenskomsten, idet lærlingebestemmelserne var optrykt i et særskilt hæfte, som udover løn- og arbejdsforhold indeholdt en beskrivelse af VVS-uddannelserne. Af forordet til dette hæfte fremgik følgende: ”Bestemmelserne er ikke et integreret led i overenskomsten”. Ved overenskomstforhandlingerne i 2010 valgte overenskomstparterne at optrykke hæftets bestemmelser om løn- og arbejdsforhold i VVS-Overenskomsten som dennes punkt 26. Denne indeholder bl.a. følgende:

”Punkt 26 – Løn- og Arbejdsforhold for lærlinge

Nedenstående løn- og arbejdsforhold omfatter lærlinge og voksenlærlinge, som ansættes i henhold til Lov om Erhvervsuddannelser og som er omfattet af bekendtgørelsen om VVS- Uddannelsen.

Bestemmelserne omfatter desuden aflønning af VVS-energiteknikerlærlinge, der er ansat i virksomheder under TEKNIQ.”

Punkt 26 indeholder bestemmelser om bl.a. den normale arbejdstid, aflønning, opsparingskonto, pension, ATP, sundhedsordning, forsikring og sundhedsordning, arbejdsdrenge, forpraktik, befordringsgodtgørelse under skoleophold, ferie og feriebetaling, sygdom, afsluttende faglig bedømmelse, opsigelse ved uddannelsesaftalens udløb og firmalukning.

Stk. 35 er sålydende:

”Stk. 35: Opsigelse af uddannelsesaftale

En uddannelsesaftale kan ikke opsiges af aftalens parter uden for prøvetiden, med mindre opsigelsen er godkendt af Det Faglige Udvalg i henhold til lov nr. 578, § 60.”

VVS-Overenskomstens punkt 31 indeholder regler for behandling af faglig strid. Det hedder i stk. 11:

”Stk. 11: Uoverensstemmelser på lærlingeområdet

Overenskomstparterne er enige om, at uoverensstemmelser mellem lærling og virksomhed om uddannelsesforhold eller bestemmelser for lærlinge i øvrigt, som indbringes af lærling eller virksomhed eller forelægges af Det faglige udvalg for VVS-uddannelsen, bør søges løst ved organisationernes medvirken, forinden sagen eventuelt rejses i Tvistighedsnævnet – jf. Erhvervsuddannelsesloven og bekendtgørelse om Tvistighedsnævnet.

Sagen behandles mellem organisationerne i regi af Det Faglige udvalg for VVS-uddannelsen ved et møde mellem parterne i uddannelsesforholdet og repræsentanter for organisationerne.”

Erhvervsuddannelsesloven

Erhvervsuddannelsesloven indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

”§ 56

I aftaleperioden gælder de bestemmelser, der ved kollektive overenskomster eller i lovgivningen er fastsat om arbejdstagers ansættelses- og arbejdsvilkår m.v., i det omfang det er foreneligt med uddannelsen efter denne lov.

Stk. 2. Arbejdsgiveren kan kun undtagelsesvis pålægge eleven arbejde, som ikke har et uddannelsesmæssigt sigte, og kun under forudsætning af, at uddannelsens mål kan nås.

§ 60

En uddannelsesaftale kan ikke opsiges af aftalens parter.

Stk. 2. De første 3 måneder af praktiktiden betragtes dog som en prøvetid, hvori enhver af parterne kan opsige aftalen uden angivelse af grund og uden varsel. Skoleophold medregnes ikke i prøvetiden.

Stk. 3. Hvis en elev af de grunde, der er nævnt i § 58, stk. 1, er fraværende fra praktikvirksomheden i mere end 1 måned af prøvetiden, forlænges prøvetiden svarende til fraværsperioden.

§ 61

Misligholder en af parterne i uddannelsesaftalen væsentligt sine forpligtelser, kan den anden part hæve aftalen.

Stk. 2. Hvis en væsentlig forudsætning for aftaleindgåelsen viser sig at være urigtig eller senere brister, kan parten hæve aftalen.

Stk. 3. Ophævelse efter stk. 1 eller stk. 2 skal ske inden for 1 måned efter, at den hævende part har fået kendskab til eller ved anvendelse af almindelig agtpågivenhed burde have fået kendskab til den omstændighed, som begrundet ophævelsen.

Stk. 4. At en elev gennemgår supplerende skoleundervisning efter § 51, stk. 1, kan ikke begrunde ophævelse efter stk. 1 eller 2.

Stk. 5. At en elev opgiver at gennemføre undervisning på gymnasialt niveau som forudsat i uddannelsesaftalen, kan ikke begrunde ophævelse efter stk. 1 eller 2.

§ 63

En tvistighed mellem en elev og praktikvirksomheden kan alene indbringes for det faglige udvalg, der skal søge at tilvejebringe forlig.

Stk. 2. Hvis der ikke kan opnås forlig efter stk. 1, kan tvistigheden indbringes for Tvistighedsnævnet, jf. § 64.

Stk. 3. Tvistigheder kan ikke indbringes for domstolene eller i øvrigt for andre myndigheder end dem, der er nævnt i stk. 1 og 2, jf. dog 65.”

Parternes synspunkter

Klager har gjort gældende, at en tillidsrepræsentant skal varetage alles interesser, herunder lærlingens. Lovgivningen på arbejdsmarkedsområdet – arbejdsmiljøloven, arbejdsskadesikringsloven, ansættelsesloven og kildeskatteloven – sidestiller lærlinge med øvrige medarbejdere. Det fremgår af erhvervsuddannelseslovens § 56, at lærlinge i aftaleperioden er omfattet af de bestemmelser, der ved kollektive overenskomster eller i lovgivningen er fastsat om arbejdstageres ansættelses- og arbejdsvilkår mv. VVS-Overenskomstens punkt 27, stk. 3,

fastlægger en pligt for virksomheden til at orientere tillidsrepræsentanten forinden opsigelsen iværksættes.

Indklagede har gjort gældende, at det er en almindelig regel i dansk arbejdsret, at lærlinge ikke kan anses som omfattet af de kollektive overenskomster, medmindre disse indeholder særlige bestemmelser herom. VVS-Overenskomsten indeholder ikke særlige bestemmelser om, at lærlinge er omfattet af overenskomsten i sin helhed. Lærlinge er alene omfattet af VVS-Overenskomstens punkt 26. VVS-Overenskomstens punkt 27, stk. 3, pålægger alene orienteringspligt af tillidsrepræsentanten om ”afskedigelser”, som er en arbejdsgivers erklæring om, at et ansættelsesforhold bringes til ophør. Ifølge erhvervsuddannelseslovens § 60 og VVS-Overenskomstens punkt 26, stk. 35, kan en uddannelsesaftale ikke opsiges af aftalens parter uden for prøvetiden.

Opmandens begrundelse og resultat

Orienteringspligten i overenskomstens punkt 27, stk. 3, vedrører ”afskedigelser”, som er arbejdsgiverens ensidige opsigelse af en lønmodtager. Ifølge erhvervsuddannelseslovens § 60 og VVS-Overenskomstens punkt 26, stk. 35, kan en uddannelsesaftale ikke opsiges af aftalens parter. På dette grundlag, og som påstandene er nedlagt, tager opmanden Tekniq’s frifindelsespåstand til følge.

Thi bestemmes:

Tekniq for Enco A/S VVS frifindes.

Hver part bærer egne sagsomkostninger og betaler halvdelen af opmandens honorar og udgifter.

København, den 25. juni 2015.

Jon Stokholm